

Samlad nationell lägesbild den 22 mars 2022

Allmänt

- Kommuner, regioner och myndigheter jobbar intensivt med händelsen och två tydliga spår kan urskiljas: hanteringen av flyktingar och den säkerhetspolitiska situationen.
- Kommunerna har ett stort behov av information från Migrationsverket om rådande situation.
- Det finns ett stort engagemang från allmänheten: främst till att bidra i flyktingsituationen men också genom t.ex. nyanmälningar till Hemvärnet.
- Allmänheten har mycket frågor rörande skyddsrum, viktig meddelande till allmänheten, hotbild etc.
- Sjukvården är fortsatt belastad på grund av pandemin.

Migration

- Från samtliga län rapporteras om pågående arbete med att inventera och iordningställa boendeplatser.
- Många kommuner förbereder skol- och förskoleverksamhet för ett ökat antal elever.
- Oro för att flyktingar som inte fångas upp av samhället utnyttjas i kriminella syften.
- Sällskapsdjur som kommer med flyktingar från Ukraina innebär ökad risk för att rabies förs in i Sverige.

Cybersäkerhet

- Flera aktörer arbetar med beredskapshöjande åtgärder.
- I övrigt inga särskilda rapporter rörande cybersäkerhet och desinformation från länen.

Kommunikation och information

- Det föreligger ett mycket stort kommunikations- och informationsbehov i händelsen.
- Från kommunerna efterfrågas t.ex.:
 - Information om ekonomisk ersättning till kommunerna.
 - Samordnade översättningar av information till ukrainska.
 - Samordnad kommunikation till allmänheten om vad man bör tänka på om man erbjuder husrum åt flyktingar samt vad offentliga aktörer gör för att säkerställa behovet av boendeplatser.
 - Prognoser gällande omfattning och placering av migranter.
- Regionerna önskar tydlighet om hur viseringsfria migranter ska hanteras utifrån rätten till vård

Näringslivet

- Högre priser på t.ex. drivmedel, energi och foder påverkar stora delar av näringslivet, framförallt lyfts jordbruks- och livsmedelssektorn samt transportnäringen.
- Det finns en oro för brist på säsongsarbetskraft inom den gröna sektorn.

Länsspecifika rapporteringar

Blekinge: Ca 40% av alla flyktingar från Ukraina till Sverige ankommer via Karlskrona (främst via färja från Gdynia). Särskilt bland unga lantbrukare finns en stor framtidsoro kopplat till prisökningar och tillgång på utsäde och konstgödsel samtidigt som de ekonomiska förutsättningarna är mycket ansträngda.

Dalarna: Osäkerheten gällande antalet flyktingar medför utmaningar i förberedelsearbetet för kommunerna och regionen. Regionen har i avvaktan på beslut från Migrationsverket beslutat att alla från Ukraina är berättigade till hälso- och sjukvård oavsett migrationsstatus. Flera organisationer varnar för ansträngt läge inom jordbruks-, transport- och skogsindustrin på grund av ökande priser på bland annat drivmedel, foder och gödsel.

Gotland: Länsstyrelsen har aktiverat stab från vecka 9. Få registrerade flyktingar från Ukraina har kommit till Gotland. Det är svårt att uppskatta hur många som anlänt då de flesta anländer på turistvisum. Hittills inga tendenser till större flyktingströmmar.

Gävleborg: Påverkan på länet är i dagsläget begränsad. Det finns dock en stor oro hos åkeri- och lantbruksnäringen för att höga bränslepriser även på kort sikt kan få stora konsekvenser för enskilda företag.

Halland: Länsstyrelsen har upprättat en stab för att hantera den uppkomna händelsen.

Jämtland: Migrationsverket har informerat om att det den 15 mars fanns 14 registrerade ukrainska medborgare i länet. Stort engagemang från kommuner och länsinvånare. Kommunerna förbereder sig för mottagandet. Det bedöms råda en akut brist på ukrainska tolkar i Sverige. Länet har tidigare ett allvarligt läge kopplat till jordbruk på grund av skenande priser på varor.

Jönköping: God tillgång till boenden. Förberedelser och fortsatt inventering pågår i länet. Under helgen har det första evakueringsboendet i länet öppnats upp. Inom skolverksamheten inventeras platssituationen och det förbereds för mottagande av nya elever. Regionens hälso- och sjukvård deltar i planeringen. Inom näringslivet i länet påverkas främst de företag som berörs av höjda priser på diesel, el och insatsvaror, som till exempel företag inom jordbruket, fordonsindustrin samt transportsektorn.

Kalmar: Länets aktörer är igång med samverkan, följer läget och har beredskap för att vidta åtgärder. Det finns en osäkerhet i hur många flyktingar som uppehåller sig i länet. Samtliga 12 kommuner har på något sätt genom frivilliga tagit emot ett mindre antal flyktingar. En kommun har hittills tagit emot flyktingar från Migrationsverket .

Kronoberg: Flera kommuner har etablerat krisledningsstab och försöker bistå Migrationsverket så gott de kan: erbjuda evakueringsboenden, förbereda skola/förskola att ta emot barn m.m.. Stort engagemang finns från civilsamhället. Regionen erbjuder asylsökande hälsoundersökningar och vaccination mot Covid-19 från v. 12.

Norrboten: Ekonomisk påverkan på näringslivet på grund av höga drivmedels- och energipriser. Länets geografiska läge samt stora avstånd gör att Norrbotten riskerar att drabbas hårdare än andra län. Ökat antal migranter till länet – länets aktörer samverkar för ett bra mottagande. Viss påverkan på kommunerna, framförallt kopplat till omhändertagande och förberedande för ankommande migranter.

Skåne: Hårt tryck på ankomstkommunerna, samverkan med dessa hanteras i ett särskilt spår inom länet för att snabbt fånga upp utmaningar och samverkansbehov. Sammantaget har kommunerna bedömt att de är bättre rustade än 2015 och att de överlag har bättre vägar för samarbete. Nya gränskontroller riskerar att påverka regionen negativt. På det stora hela är situationen kring gödning och utsäde för säsong 2022 tillfredsställande. Stora jordbruk har även kunnat bunkra diesel. Det är framför allt mindre jordbruk som är mer utsatta.

Länsspecifika rapporteringar

Stockholm: Ansträngt läge i flyktingmottagandet: Drygt 14 000 ukrainare har registrerat ansökan om skydd i Sverige, varav Stockholm hittills tagit emot knappt 40 % av alla sökande. Migrationsverket har trappat upp bemanningen och startat nya mottagningskontor. From 21/3 går det att ansöka digitalt, vilket bedöms påskynda mottagandet. Behovet av boende är stort och Migrationsverket kommer att behöva fortsatt hjälp från kommuner och civilsamhället för att hantera situationen. Fall av människohandel har inrapporterats av polisen vid färjeterminal.

Södermanland: Begränsad påverkan i dagsläget. Regionen förbereder för att ta emot patienter från Ukraina och tar höjd för covid-19 vaccinering för flyktingar. Erbjuder flyktingar som registrerat sig hos Migrationsverket hälsosamtal. Öppnats ett välkomstcenter för nyanlända på Skavsta flygplats. Antalet ansökningar till Hemvärnet har ökat kraftigt sedan kriget bröt ut.

Uppsala: Begränsad påverkan i dagsläget. Samtliga tillfrågade aktörer har ett stort informationsbehov, huvudsakligen i migrationsrelaterade frågor. Det är även inom informations- och kommunikationsområdet som aktörerna anmäler störst påverkan. Samtliga kommuner samt regionen hanterar Ukraina-relaterade frågor i någon form av särskild organisation. Flera kommuner bedömer att resurser behöver omprioriteras från linjearbete.

Värmland: Läget är stabilt, samhällsviktig verksamhet fungerar, nödvändig samordning pågår. Det upplevs att det är en brist på information ut till kommunerna från centrala myndigheter.

Västerbotten: Nuläget bedöms stabilt avseende följd effekter av den ryska invasionen i Ukraina. Den påverkan som finns omfattar främst samhällsekonomi samt att enskilda aktörers arbetsbelastning har ökat (bland annat inför ökat flyktingmottagande). Länets aktörer vidtar i nuläget beredskapsåtgärder, följer händelseutvecklingen samt vidtar åtgärder för att stärka skyddet mot cyberattacker. De höga drivmedelspriserna slår också hårt mot länets lantbruk och åkeri/transportföretag

Västernorrland: Läget än så länge relativt lugnt kring flyktingfrågan. Ett antal hundra personer har kommit till länet, men ingen större påfrestning än. Kommunerna förbereder sig med inventeringar, tolkar, skolplatser etc. För regionen är läget fortfarande ansträngt utifrån situationen med covid, ännu ingen större belastning av nyanlända.

Västmanland: Antalet flyktingar från Ukraina ökade kraftigt vecka 11. Flertalet av de skyddsökande som har kommit till länet har omfördelats av Migrationsverket för att avlasta framförallt Malmö. Då Migrations-verket bedömer att söktrycket minskar har den registreringsmottagning som man var på väg att öppna i länet lagts ned. Totalt har 289 personer registrerats som boende sedan 28/2. Westinghouse Electric Sweden AB, med säte i Västerås, levererar kärnbränsle till 7 av Ukrainas 15 kärnkraftverk och har 200 anställda i landet. Ukrainska kärnenergi-myndigheten avser att ersätta ryskt kärnbränsle i samtliga kraftverk med bränsle från Westinghouse.

Västra Götaland: Länets kommuner arbetar fortlopande med att inventera och färdigställa boenden till flyktingar från Ukraina och utvecklar sin organisation för hanteringen av detta. En del av kommunerna har gått upp i stabsläge för att kunna hantera kommande situation med flyktingar.

Örebro: Hittills har ca 750 ukrainska flyktingar registrerats i länet och 60 beslut om uppehållstillstånd har beslutats av Migrationsverket till och med 21/3. Läget i länets kommuner bedöms som stabilt. Migrationsverket har öppnat en ansökningsmottagning i Örebro, har en kapacitet på att hantera 200 ansökningar per dag.

Östergötland: De flesta kommuner i länet är i stabsläge och förbereder mottagande av flyktingar. Flera civilsamhällesaktörer i länet har tagit eller vill ta initiativ i mottagandet av flyktingar, samt för att hjälpa till på plats i Ukraina. Många privatpersoner vill erbjuda sin hjälp och vissa upplever att den inte tas emot.

Kommunspezifikt

Blekinge: Kommunerna har förberett sig att ta emot flyktingar och beredskap för att erbjuda förskole- och skolplatser. Karlskrona kommun, som primär ankomststad i Sverige för flyktingarna, har stort tryck vid färjeterminalen (totalt ca 20 anlöp/vecka).

Dalarna: Hedemora har bjudit in allmänheten till öppet hus för att ge möjlighet att ställa frågor kring beredskap och flyktingmottagande.

Gotland: Region Gotland samverkar med veterinärer med anledning av medföljande djur som kan ha smitta som kan påverka människor (rabies).

Gävleborg: Samverkat och informerat regionala aktörer kring händelseutvecklingen samt kommunikation. Initialt har frågorna till kommunerna framförallt handlat om skyddsrum och flyktingmottagande. Kommunikationen har fokuserat på att påtala vikten av källkritik och hantera oro hos medborgarna.

Jämtland: Strömsund har börjat använda den e-tjänst som Östersund utvecklat för att samla kommuninvånare som kan bidra med boende, språkkunskaper, etc. Östersunds kommun har upprättat en förskola med ukrainsktalande personal, nästa vecka öppnar även en grundskola.

Kalmar: Regionen erbjuder flyktingar hälsosamtal och vaccinering mot covid-19.

Kronoberg: Ny flyglinje mellan Gdansk och Växjö från v. 11. Preliminärt 3 avgångar/vecka. Arbete med hur detta kan påverka kommunen och länet pågår. Första ankomst fredag 18/3, läget lugnt.

Norrbottnen: Luleå: möte med frivilligorganisationer och civila samhället angående migranter från Ukraina. Arjeplog: Kostverksamheten planerar inköp för att bibehålla längre matberedskap vid eventuell kris. Kiruna: Utbildning i säkerhetsskydd, krisberedskap och totalförsvar är inplanerad i närtid för kommunal nyckelpersonal. Viss rapportering om att nödvändig arbetskraft söker arbete på hemorten pga för höga resekostnader till arbetsort tillsammans med lokal bostadsbrist.

Skåne: Polis och gränspolis behöver vara på plats och säkra landets gränser och säkerheten. Brister kring detta påtalas av några ankomstkommuner. Många frågor kring massflyktsdirektivet och vad det kommer innebära för kommunerna.

Stockholm: En del kommuner har boenden för mottagning av flyktingar klara att sättas i bruk. SSR:s gemensamma arbete hanteras i två huvudsakliga spår – migration och säkerhetspolitik. Finns ett stort behov av samordnad kommunikation.

Södermanland: Kommunerna arbetar med att se över cybersäkerheten.

Finns i vissa kommuner en oro för hur de höjda drivmedelspriserna kommer påverka kommunens verksamheter. Hittills har ingen kommun tagit emot flyktingar via Migrationsverket till deras evakueringsboenden. Kommunerna för dialog och samverkar med aktörer i civilsamhället.

Uppsala: Fyra av länets kommuner har bedömt att de är måttligt påverkade inom informations- och kommunikationsområdet medan en kommun har bedömt att situationen har en betydande påverkan.

Värmland: Till en kommun har det genom privata initiativ kommit särskilt många ukrainska flyktingar vilket bidragit till högre arbetsanhopning och en oklar situation. Läget är ansträngt men under kontroll. Kommunen har behov av att få en tydligare bild av hur många flyktingar de förväntas ta emot. En kommun har startat upp en planerad utbildning kring infösäkerhet. En kommun rapporterar ökad cyberaktivitet jämfört med tidigare men brandväggen stoppar.

Västerbotten: Ett evakueringsboende har tagits i anspråk i Skellefteå. Kommunerna i länet genomför åtgärder och planerar för ett mottagande av ett större antal flyktingar. Kommunerna genomfört också andra beredskapsåtgärder kopplat till civilt försvar och cyber/informationssäkerhet. Kommuner rapporterar även om ett ökat antal frågor bland personal avseende innebörden av krigsplacering och allmän tjänsteplikt. Regionen genomför åtgärder inom cybersäkerhet, informationspåverkan, flyktingmottagande och försörjningsberedskap.

Västernorrland: Regionen har startat samverkan inom primärvården för att genomföra hälsoundersökningar. Generellt stort behov av tolkar på ukrainska.

Västmanland: Tillfälliga boenden som fungerar som mottagningsplatser har upprättats i två av länets kommuner. De skyddssökande får där möjlighet att bland annat få medicinska behov tillgodosedda, innan de slussas vidare till migrationsverkets boenden. De två kommuner i länet som har stått för mottagandet av merparten av de skyddssökande har delat med sig av sina erfarenheter till länets övriga kommuner. En stor del av arbetet med mottagandet av skyddssökande hade inte varit möjligt utan insatser från civilsamhället.

Västra Götaland: Essunga kommun har via ett privat initiativ fått ta emot flyktingar från ett barnhem: 33 barn, 6 personal och 1 läkare. På Stora Ekeberg i Skara kommun finns plats för 500 flyktingar, just nu har cirka 375 flyktingar tagits emot.

Örebro: Karlskoga och Örebro kommuner har mottagit flyktingar som är placerade i evakueringsboenden, i väntan på placering i Migrationsverkets anläggningsboenden.

Östergötland: Kommunerna i länet arbetar genomgående med att höja kapaciteten för mottagande av flyktingar, iordningsställa tillfälliga boende och förbereda skolverksamheternas undervisning för barn från Ukraina.

Ett antal kommuner har tagit emot flyktingar som främst erbjudits tillfälliga boendeplatser.

Åtgärder som länsstyrelserna genomfört eller planerar

Blekinge: Länsstyrelsen har påbörjat två ISF-spår: migration och det säkerhetspolitiska läget. Samverkan inom kommunikation pågår i regionalt nätverk. Arbete med incident- och händelserapportering pågår.

Dalarna: Länsstyrelsen har bjudit in länets skolchefer och Riksidrottsförbundet SISU till en samverkansträff under vecka 12.

Gotland: Länsstyrelsen leder sedan v. 8 samverkan med berörda aktörer för frågor rörande till exempel cybersäkerhet, försörjningsberedskap, flyktingmottagande samt bemötande av oro. Länsstyrelsen har genomfört en mindre övning i länet m.a.a. nya beredskapszoner för länet.

Jämtland: Arbete inom ISF-stödet har påbörjats och möten kommer att genomföras regelbundet. Länsstyrelsen har tagit fram en FAQ kopplat till det säkerhetspolitiska läget. Länsveterinären har informerat kommunerna om vikten av att anmäla in djur som följer med in till länet.

Jönköping: Länsstyrelsen stöder kommuner och regionen med att utveckla lägesbilder kring cybersäkerhet samt framtagandet av en metod i syfte att stärka arbetet. Länsstyrelsen har tillsammans med länets krissamverkan startat upp en särskild händelse, inklusive ISF. Fokusområden: lägesbild, flykting/migration, cybersäkerhet, riskanalys insatsvaror, blåjussamverkan, skydd av samhällsviktig verksamhet samt kriskommunikation och motverka desinformation.

Kalmar: Etablerat en krisstab och regional samverkansstruktur för hantering av krisen. Länsstyrelsen har etablerat ett system för rapportering av säkerhetsincidenter i länet. Genomfört samverkansmöten om livsmedelsproduktionen för att skapa lägesbild och identifiera behov av åtgärder.

Kronoberg: Ca 350 personer har hört av sig till kronobergtillsammans.se (Länsstyrelsen), ett initiativ som startades under flyktingkrisen 2015, gällande olika frivilliginsatser. Ungefär 75 % av erbjudanden om boendeplatser och 600-800 platser har kunnat förmedlas till kommunerna och Migrationsverket.

Norrbottnen: Genomfört: Samverkan med basindustrier för identifiering av påverkansgrad och eventuella åtgärdsbehov. Etablerad samverkansstruktur med kommunerna och Migrationsverket för att hantera ankommande migranter. Aktivering av krisledningsorganisation hos flera kommuner. Planerade: Samverkan med civilsamhället och frivilligorganisationer för att samordna frivilliginsatser.

Skåne: Staben har förberett ett underlag kring förstärkningsresurser från frivilliga försvarsorganisationer. Det finns etablerade kontaktvägar mellan Länsstyrelsen och frivilligorganisationer som kan aktiveras. Vid en konkret förfrågan ska arbetsgivaransvar, ersättning, omfattning, informationskanaler, m.m. klargöras. Länsstyrelsen har utökat miljöövervakning i Skåne i form av strålningsmätning till var tredje månad (normalt sker detta var sjunde månad).

Stockholm: Länsstyrelsen har gått upp i aktiverat läge samt aktiverat SSR (Samverkan Stockholmsregionen). Länsstyrelsen har dessutom inrättat Nationellt samordningskansli för händelsen. Robusthetshöjande arbete och insatser för säkra samband pågår. Analys och scenarioplanering sker på länsstyrelsen och tillsammans med länets aktörer.

Södermanland: Länsstyrelsen genomför samverkan med berörda aktörer i länet, både på lednings- och handläggarnivå. Planerar samverkan kring krisstöd.

Uppsala: Länsstyrelsen arbetar i stab sedan 2022-03-14. Tidigare arbete i särskild arbetsgrupp från 2022-02-24. Länsstyrelsen är i ett initialt planeringsskede för en informationsinsats riktad mot civilsamhällesaktörer.

Värmland: Länsstyrelsen har aktiverat en stab. Länsstyrelsen har startat möten med det organiserade civilsamhället och fortsatta kontakt kommer hållas.

Västerbotten: Länsstyrelsen har beslutat att upprätta ett regionalt samordningskansli (14/3) för intern och regional samordning av hanteringen. 15/3 genomförde Länsstyrelsen ett möte för dialog samt erfarenhetsutbyte med samtliga kommunalråd i länet m.a.a. det säkerhetspolitiska läget. Länsstyrelsen har bjudit in jordbruksaktörer i länet för ett dialogmöte 5/4 m.a.a. det säkerhetspolitiska läget och påverkan på aktörer inom jordbruket.

Västernorrland: Regelbunden samverkan kring omvärldsläget har pågått under lång tid och samverkanskanalerna är upparbetade. Samverkan sker kring omvärldsläget i stort, flyktingfrågor, kommunikationsfrågor och olika varubristssituationer som kan uppkomma.

Västmanland: Förberedelser för stabsorganisation sedan 28/2 och stabsarbete sedan 9/3. Spridning av material i kriskommunikationsnätverket och kommunikation till allmänheten i sociala medier med anledning av det säkerhetspolitiska läget sedan 24/2. Samverkan med Västerås flygplats och Västerås stad: flygplatsen ska vara logistikcentrat för donationer från allmänheten. Medarbetare från länsstyrelsen har avdelas till Migrationsverket för att vara kontaktperson och stödja deras stabsarbete 14/3.

Västra Götaland: Länsstyrelsen genomför delregionala möten, för informations spridning och samordning av länets kommuner, och samverkanskonferenser för länets aktörer.

Örebro: Länsstyrelsen har aktiverat krisorganisation från och med den 14 mars. Samverkanskonferenser har genomförts med Migrationsverket, berörda kommuner och Polisen i samband med mottagande större grupper flyktingar som anlänt med bussar inom ramen för privata initiativ.

Östergötland: Den 23 mars bjuder Länsstyrelsen in kommunala aktörer till informations- och frågemöte (Mottagningsforum) tillsammans med Migrationsverket. Länsstyrelsen har även sammanställt begreppsdefinitioner till kommunernas kommunikätörsnätverk. Länsstyrelsens samverkan med civilsamhället sker främst utifrån ett kommunikationsbehov.

Samlad bedömning 22 mars

Liv och hälsa

Sjukvården är fortsatt belastad på grund av pandemin. Det rapporteras fortsatt om personalbrist hos kommunerna inom vård och omsorg. Flera regioner erbjuder flyktingar hälsosamtal samt vaccination mot bl.a. covid-19. Flera län rapporterar om risk för exploatering av Ukrainska flyktingar. Sällskapsdjur som kommer med flyktingar från Ukraina innebär ökad risk för att rabies förs in i Sverige.

Samhällets funktionalitet

Viss påverkan på samhällets funktionalitet finns då flyktingmottagandet innebär en ökad belastning i kommuner och på myndigheter.

Grundläggande värden

(demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter)

Miljö och ekonomiska värden

Högre priser på t.ex. drivmedel, energi och foder påverkar stora delar av näringslivet, framförallt lyfts jordbruks- och livsmedelssektorn samt transportnäringen. Det finns en oro för brist på säsongsarbetskraft inom den gröna sektorn.

Nationell suveränitet**Förtroende**

Händelsen skapar stort medialt intresse och engagemang hos allmänheten. Förtroendet för myndigheter kan påverkas negativt på sikt. Detta eftersom det finns frågor som aktörer antingen inte kan besvara på ett sätt som tillfredsställer alla målgruppers behov alternativt som saknar svar (t.ex. hantering av skyddsökande, frågor om beredskap och skyddsrum).